

Megjelenik hetenkint háromszor u. m.
kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre	10	frt.	o.	6.
Félévre	5	"	50	kr.
Évnyegyedre	3	"	"	"
Egy hóra	1	"	"	"

Szerkesztői szállás:

belső s.énutca 131. szám.

Kiadó hivatal:

középutca Stein J. könyvkereskedése.

Előfizetési felhívás

a

„K. KÖZLÖNY”

1870-ki XV-dik évfolyamára.

ELŐFIZETÉSI DÍJ:

Egész évre	10	frt.	o.	ért.
Félévre	5	"	50	kr.
Évnyegyedre	3	"	"	"
Egy hóra	1	"	"	"

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutcai könyvkereskedésébe)

küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

A Kolozsvárt felállítandó

honvédenekarra

ujabb időben a következő adakozások érkeztek be a kolozsvári ker. honv. főparancsnoksághoz: mélt. Fogarassy Antal úrtól Gyula Fejérvárról 10 frt, mélt. Antos Ferencz honv. őrnagy úrtól Rétyről 25 frt, Harmathy István úrtól 1 ezüst frt.

A honvéd-menház tőkéje javára mélt. Fogarassy Antal úr Gyula-Fejérvárról 10 frtot küldött be a kolozsvári honv. kerületi főparancsnoksághoz; ez utóbbi összeg szerkesztőségünknek adatott át az illető helyre való átszolgáltatás végett.

Ugyane célra Pongrácz Ferencz m. kir. postatiszt és Széle Márton gyűjtöttek Brassóban 10 frt 50 krt, s azt hozzájuk be is küldék. Az erre vonatkozó levelet és az adakozók névsorát lapunk vidéki tudósításai közt találják t. olvasóink.

Pest, február 25. 1870.

(B.) Tegnap megkezdődött a cultusminiszter költségvetése felett a részletes vita.

A baloldal részéről legelőbb P. Szathmári Károly szerepelt. Szerinte a miniszteriumnál a hivatalnokok túlságos számmal vannak alkalmazva, azonban nem sürgette a budget leszállítását, csak is jövőre s már a közlelbi budgetre nézve kívánta volna a hivatalnokok számát megapasztani. Szóval, a mint látezik, a baloldal ezúttal is inkább csak arra törekedett, hogy a jövő budget tárgyalására anyagot gyűjtöjön magának, mint arra, hogy ezúttal megtakarításokat eszközöljen. Ez oldalon feledni látezanak, miszerint, ha mint óhajtották, ápril havában előterjesztették az 1871-iki budget, mártól azon időpontig lehetetlen lesz gyökeres változtatásokat tenni a kultus ügyén s így még 1871-re tetemes megtakarításokat sem lehet reményleni.

Azonban, ha P. Szathmári Károly indítványa elfogadatik, ez alkalmat adott volna az ellenzéknek a jövő budget készítése alkalmával pár napi vitát előidézni.

P. Szathmári Károly indítványát nem fogadta el a ház s megmaradt a budget ezen rovata úgy, a hogy azt a pénzügyi bizottmány módosította.

Indítványozó úr ma sem sok szerencsével szerepelt, és pedig azért nem, mert beszéde az általános vitára levén készitve, már megvitattott eszméket karolt fel, s megijesztette a képviselőket, hogy újból egy napig tartó vita küszöbén áll a ház, ha a részleteknél minden ellenzéki szónok elmondja mind azt, a mit az általános vitánál szeretett volna elmondani.

Több szerencsével járt el Nyári, ki a vallási célokra előirányzott összegeket kész vala ugyan megazavazni, de azokat a rendkívüli rovatok közé kívánta áthelyezni.

Ezen indítvány rövid vita után elfogadlatott, mert belátta mindenki, miszerint e rovat alatti kiadást még most nem volna helyes kitörölni, hanem oda kell törekedni, hogy minden vallás maga lássa el magát a spiritalokra szükséges költségekkel.

E rovatnál Simay szamos-újvári képviselő 12,000 frtot követelt az erdélyi őrmény katolikus egyház számára, Babes gör. keh. egyház segélyezését kívánta felebb emeltetni; azonban mindkét indítvány elvetetett.

Némelyek felszóllaltak a tankerületi felügyelőség intézménye ellen. Ennek eltörlése szoros kapcsolatban van a közép-tanodák újra szervezésével; a többség tehát nem tartotta helyesnek azokat per incidentem eltörlöni.

A tegnapielőtti fátylasmenetet egy kisebb szerű maokazene zárta be, melyet Warhmann Mórnak rendezett néhány orthodox izraelita, s ez által bebizonyította, hogy a Ghyecynek, Jókaynak és Zsedényinek rendezett tisztelgés is az orthodox izraeliták műve.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

A pesti strikelő szedők egyrésze tegnapielőtti oly kibágást követett el, mely már tülhágja a demonstratiók körét, mert megrobanáltak egy nyomdában a dolgozó szedőket, s azokat tetleg bántalmazták. Remélhetőleg kellő szigorral fognak megbüntetetni.

Ma a cultusminiszter költségvetésének részletes tárgyalása folytatattván, legelső tárgya a népnevelési tanfelügyelőségek számára előirányzott összeg volt. Szóllak a baloldalon nebanyan, a mint látszik főleg azért, hogy bennük ne rekedjenek azon dietiök, melyekkel az általános vita alkalmával késztültek.

Nem használt az elnök ebbeli figyelmeztetése sem, mert a ki elkészült volt, mégis csak elmondta mondandóját; sőt Schwarcz Gyula képviselő úr vevén észre, miszerint a háznak nem nagy kedve van öt hallgatni, szónoki hevében ömögának kiáltotta „halljuk!” mire lett is általános nevetés.

Ezután következtek a tanintézetek s ezek közt természetesen első helyt a pesti egyetem. E fölött hosszabb vita fejlődött ki, mely azzal végződött, hogy Ghyecy indtványa, melyszerint egy bizottmány lesz kiküldendő, hogy az az egyetem vagyoni állását tanulmányozza, jelentést tegyen a háznak, elfogadttván, a ház átment e czim részleteinek átvizsgálására.

A szélsőbal részéről indítványoztatott a tanári fizetések felemelése s a tandíjak eltörlése. Azonban a ház e kérdéseket nem vette tanácskozássá alá, miután a miniszter a költségvetés befejezése után az egyetemen újraszervezésére vonatkozó t.javaslatot ígért a ház asztalára letenni.

Érdekes volt Schwarcz Gyula azon okoskodása, mely szerint a tanári fizetések felemelését indítványozta; de el kívánván törölni a tandíjt, épen a legkeresettebb tanárokat fosztotta volna meg tetemes jövedelemtől, s bizonyára jóval alább szálaltatott volna ezeknek jövedelme, ha a ház hajlandó lett volna Schwarcz Gyula úr után indulni.

Különös eszme volt az, mely a baloldal részéről emlegettetett, feleletül a miniszter azon állítására, hogy a tantermek szűkök, t. i. hogy az egyetem, hol szabadságában áll mindenkinek valamely tárgyban azon tanárt hallgatni, a melyiket tetszik, parallele osztályok állitassanak.

Az egyetem költségeinek megállitásában egy pár ponton áthaladva, az orvoskar költségei megállitásánál hosszabb vita keletkezett azon indítvány felett, hogy egy homeopathicus tanszék állitassék fel, s ez alatt az idő elteltén, a vita folytatása holnapra halasztatott.

E szerint ma újból csiga-léptekkel haladt a ház.

A czélszerűbb szamosvölgyi vasút.

Magyar Lapos, febr. 20. 1870.

Miután a közmunkai nmeltóságú miniszter ur egy szamosvölgyi vasútépítését, országos garatia mellett, kilátásba helyezte, bátor vagyok azt állítani, hogy ha az Szathmártól, Borhidán, Erdőszádán, Zsibón át kötetnek össze Dézsessel, strategicus szempontból s emmi jelentősége sem lesz; commercialis tekintetben deficit felé lejtene, s mint ilyen, az ország garantiájának pótkamatját okvetlenül igénybe venné.

Védvárak, ágyutelek nem levén ezen a vonalon, nézetem szerint téves azok véleménye, kik hadi operatiók tekintetében mondják ezt a vonalat szükségesnek. Az ellenség hadi operatióit az erdőszádi és zsbói hegyi kastélyok nem tartóztatják fel a csapatok gyors concentratióját, pedig a sinek felszakításával meg lehetne hiusítani; tehát strategiai tekintetben ezen vonalnak semmi jelentősége sincs.

A Szathmártól Dézsig vonuló Szamos keskeny völgyében csak kevés búza, rozs, zab és tengeri terem, egyéb kereskedelmi anyag nem található; továbbá a Szamos kanyargós medre, és e mellett vezetendő serpenticus vasutat felette hosszúra, s a szükséges két vasúti hid kiépítése annyira költségessé tené, hogy csekély jövedelme a befektetendő építkezési töké kamatját országos pótkamat nélkül nem fedezhetné.

Ennélfogva ezen nézetem szerint előre láthatólag káros vonal helyett bátor vagyok mind a m. kormánynak, mind a t. olvasó közönségnek egy csakugyan mérnökileg már felvett rövidebb, kevesebb költségbe kerülő, s gazdag jövedelmet ígérő vasútvonalat ajánlani.

A szamosvölgyi vasútvonal érintse Szinér-Váralját, Nagy-Bányát, Felső-Bányát, Bájfalut, Karbonáczt, Kápolnok-Monostort,

Csarnafalvát, Brebfalvát, Magyar-Lápost, Felső-Szőcsöt, Felső-Egrest, Ispánmezőt, Fel-Ört és Dézs városát; mert:

1. Szinér-Váraljával áll kapcsolatban azon nevezetes érzhegy sor, mely felszínén a leghirebb szeszű s zamatu jó bort termi, s kebelében gazdag arany- és ezüstbányák műveltetnek.

2. Nagy-Bánya és Felső-Bányával, a helybeli arany- és ezüst kohászaton kívül, a kapnyik-bányai arany- és ezüsttermelés áll kapcsolatban.

3. Bájfalú és Karbonáczt kénsvavas fürdővizeiről híresek.

4. Csarnafalván mész, pala, vaskő, porcellánföld, vasas- és kénsvas-források, s egy hatalmas sziklai forrás — priesnicz-féle vizgyógyintézetre alkalmas — találtatik.

5. Brebfalván finom tüvegnek való kristályosodott kvarcz szikla.

6. Magyar-Láposon az ezzel kapcsolatos Macskamező, Roh- és Dánpatakon szép tölgyes erdők vannak; továbbá Macskamezőn vaskőbánya is találtatik; e felett Lápossal összeköttetésben vannak az oláh-láposi vaskohászat, poduroi vasöntőde, bajucz- és strimbuji arany-, ezüst-, ón-, gelétkohászat és fejlesztés; végre a jeles sztojcai fürdő.

7. Felső-Szőcsön terjedelmes bükkös erdőségek léteznek, foly a bükkdeszka vágatás; összeköttetésben áll ezzel Tökés, hol fenyődeszkat, fenyőléczet fűrészelnek, zsendelyt és drányiczát készítenek, fenyő borona szálakat vágnak, s egy mesterséges vizicsatornán tűzfát szállítanak; továbbá, a kender- és lentermelést is üzik e vidéken.

8. Felső-Egresten roppant terjedelmű ös bükkös erdőségek léteznek, melyekben virágzik a hamuszir fűzetés, mely a vad kanok s özek hazája.

9. Fel-Örnl nyilik meg a Szamos gazdag, bűzatermő széles tere, s az erre vezetendő vasútvonal Dézset és Beszterczét érintené.

A kapnyiki, strimbulyi és tökési völgy-szorosak és az Egres felett emelkedő Cibiles sziklavára, ezen vonalon urlgó pontok s így a védelmi stratégiában is sokkal fontosabb positiók, mint a szathmár-dézi vonalra fektetett hadtani figyelmeztetések.

De, mellözve a hadtani elemzést, a szamosvölgyi vasútvonalnak oly átmetsző pontokat kell érinteni, hol a kincs fejlesztés, s többféle iparforgalom nemcsak kilátásba van helyezve, hanem már a kezdeményezés első fokán létezik is.

Mig a szathmár-zsibó-dézi vasútvonal a kereskedelmi forgalom egyetlen czikkét sem képes felmutatni, az általam felhozott szathmár-lápos-fel-óri vasútvonalon az arany, ezüst, vas, ón, czin, gelét aknáztatilag s kohászatilag már jelenleg is fejlesztetik; a Cibilesről lenyuló terjedelmes erdőségekben mindennemű tölgy-, bükk- és fenyőfa-edények, deszka, lécz fűrészeltek, zsendely, drányicza készül, s a tűzfá nagy tömege öleken vizicsatornán szállitattik; végül, a jeles ivó- és fürdő ásványos vizeink, melyek felvirágzásra képes fürdőhelyek telepeivé válhatnak; csak pala-, porcellán- s mészköbányáink, s tüvegutánk várnak fejlesztésre; van közsenünk, az ipar és gyári vállalatoknál nélkülözhetlen anyagok; kristálytisza, havasi, dús vizü patakok kigyózzák át a vidéket, melyen e pálya vonulna át, e vizierőt a kender és len fonódnak, s a karton készítő gyáraknál lehetne nagy haszonnal alkalmazni.

Párhuzamba téve a két vonal jövedelmező voltát, kitünik, hogy amaz belkereskedelmünknek semmi lendületet nem nyújthatna, s így országos pótkammattal nagy kárunk és saját zsebünk rovására kellene fenntartani. Ellenben a szathmár-lápos-fel-óri vonal Magyarország erdélyi részét átmetsző vasútvonalok között a leggazdagabban fogna jövedelmezni.

Biró Sándor.

Pest, febr. 24. 1870.

(B.) Valahára már befejeztetett a cultusminiszter költségvetése feletti általános vita.

Az ellenzék, a szélsőbaloldalt kivéve, most sem indítványozta azt, hogy a beadott budget ne fogadtassék el tanácskozás alapján, hanem e helyett vezére, nagy horderejű, de per incidens el nem dönthető kérdéseket pendített meg s ennek következtében a szónokok beszéltek a katolikusok autonómijáról, a pápa csalhatatlanságáról, a ró-

Hirdetési díj:

öt hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr.
2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdű.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppel Alajosnál (Wollzeile 22.)
Haasenstain és Voglornál (Neuer-Markt 11. szám.)

Pesten: Zeisler M. (Király utca 60. sz.)

Nyilttéri czikkek

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.
Előzetes s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltek.

mai eseményekről és sok mindenféle inkább egy concilium körébe tartozó dolgokról.

A Ghyecy által megpendített tárgyak közt az egyedül ide tartozó volt a fundationalis alapítványok kérdése s e épen ezért maga Ghyecy is csak erre vonatkozólag nyújtott be módosítványt.

E tárgyban érdemleges eltérés nem volt a pártok közt, s ha több incidens kérdések szönyegre nem hoztak, bizonyára egy hetet nyert volna a ház. Abban mindenki egy véleményben volt, hogy az egyes alapítványok felett egyenkint határozni kell, s hogy ezt majd csak akkor teheti a ház, ha azoknak jogi természetéről teljesen fel lesz világosítva.

Erre bizonyosan leghelyesebb út az, a mit a ház is elfogadott, t. i. nevezzen ki a ház egy bizottmányt s ez szerezze meg a szükséges felvilágosításokat.

Azt mondják némelyek, hogy szükség volt az eszmék tisztázására, mert a katolikusok és az izraeliták autonómiaja annyira foglalkoztatta s oly izgatottsághoz hozta a kedélyeket, hogy e kérdéseknek irányt kellett adni.

Ugy de nézetem szerint e kérdések megvitatása czélszerűbben történetet volna a házon kívül, már csak azért is, mert nem lett annyira alája vetve a politikai párt-taktikának.

Alabitsanak a katolikusok magoknak olyan autonómiát, a melyet jónak látnak; ha az izraeliták két pártra szakadtak, ám kezelje a két párt a maga belügyeit külön, ez nem tartozik a dologhoz. A háznak kötelessége az alapítványokat tisztázni, a katolikus vallásos célokra adományozottakat kiszolgáltatni, s a többi köz- s felekezeten kívül álló nevelési célokra fordítani.

Tegnap nagy fátylas menet rendeztetett Jókaynak, Ghyecynek és Zsedényinek a napokban mondott beszédeikért. Ki rendezte a menetet, nem tudom, de azt mondják, hogy főleg az orthodox izraeliták.

Még visszatérhetnék azon méltatlan megtámadásokra, melyekkel egyes szónokok a cultusminisztert megtámadták; elmondhatnám, hogy a cultusminiszter politikája megtámadtatott ugyan, de elene semmi sem bizonyított, s hogy az illetők, azokás szerint, nem is jeleztek egy követendő jobb politikát.

Azonban nem akarván a lefolyt hét tévedéseit felfrissíteni, bezárom tudósításomat.

Eötvös József báró beszéde

(a képv. ház febr. 23-iki ülésében.)

T. képviselő-ház! A t. ház ne várja tőlem, hogy a tanácskozással ezen stadiumában azon egyes állítások czáfolatába ereszkedjem, melyeket a tárgyalás folyama alatt több t. szónok előadott, bármenny nyire érezem azoknak fontosságát, épen azért, mert fontosságukról meg vagyok győződve, valamint arról is, hogy ezen észrevételek a budgetnek részletes tárgyalása alkalmával ismét szönyegre fognak kerülni, és akkor alkalmam lesz azokra felelni. Jelen felszólalásomnak oka csak az, hogy miután több t. szónok kiemelte azt, hogy a Komárom város t. képviselőjének beszédében előadattak egy részére nem válaszoltam, s miután több oldalról az a kíváncsú fejeztetett ki, hogy arra is válaszoljak, teljesíteni akarom e kíváncsú, anyanyal inkább, mert többször olvasva ezen t. képviselő urnak beszédét, magam is meggyőződtem, hogy annak épen azon részét válasz nélkül hagyom nem lehet. (Halljuk! Halljuk!)

A t. képviselő ur főképp két okból rosszalja a vallás- és közoktatástügyi ministerium eljárását; először azon állásánál fogva, melyet e ministerium a kath. autonómia kérdésében elfoglalt; másodsor azért, mert a vallás- és közoktatási ministerium több, magokban véve igen fontos tárgyakra nézve rendelkezett a nélkül, hogy azokra nézve előbb a háznak, e törvényhozásnak beleegyezését kikérte volna.

•Megengedi a t. ház, hogy mindkét tárgyra nézve a lehetőségig röviden, — de előre engedelmet kérve, ha nagyon rövid nem lehetek — válaszoljak. (Halljunk! Halljunk!)

A mi először a kath. autonómiában követett eljárást illeti, mindenek előtt helyességénem megítélésére kettő szükséges: először tisztába kell jönni a tényállásra nézve; másodsor tisztába kell jönni a jogi kérdéssel.

Mi a tényállás?

A katolikusok látva az autonómiának hasznait más vallásfelekezeteknél, látva, hogy miután a katolikus egyház uralkodó egyház lenni megszűnt, helyzete megváltozott: szintén autonóm szervezet alakítását tartották kívánatosnak és szükségesnek. E felett tanácskozásokat tartottak tanácskozásokat, melyeknél e haza hatolikusainak igen tisztelt férjai

összegyűltek. E tanácskozások eredménye az volt, hogy a tanácskozás kimondta, hogy ő maga magát arra, hogy bármit végezzen a kérdésben, kompetensnek nem érezheti; hogy e célból, az az: autonómiai szervezet megállapítására, az ország minden katolikusaiból egy nagy gyűlést kell összehívni. Ezt bátorozván el kidolgozta a választási szabályokat, és ezen választási szabályokat Ő Felsége, mint a katolikus egyház főpatronusának helybenhagyás végett előterjesztette. Ő Felsége ezen szabályokat helybenhagyta, és én azokat contrasignáltam. Ez a tényállás.

A jogi kérdés megítélése ismét három kérdéstől függ; először sérti-e a törvényt az, hogy az ország katolikusai saját egyházi szerkezetüknek az autonómia alapján való rendezését tűzték ki célul? Másodszor, vajon azáltal, hogy a választási szabályokat Ő Felsége elébe terjesztették, sértették-e a törvényt? és harmadszor: foglaltatik-e ezen helybenhagyott választási szabályokban valami, mi a törvénnyel összeütközésben volna?

A mi az első kérdést illeti, úgy hiszem, nincs senki e házban, ki e haza katolikusainak azon jogát kétségbe vonná, hogy saját ügyeiknek mikénti rendezéséről maguk között tanácskozhassanak. Ez minden alkotmányos szabadság első és természetes következtetése; ez Magyarországon még valóságos törvényen is alapszik, mert miután az 1848. ki törvény minden bevett vallásfelekezethez tökéletes egyenlőséget és viszonyosságot kimondotta, a katolikusoktól, kik már 1848 előtt is az ország bevett felekezetei közé tartoztak, kétségkívül senki azon jogot meg nem tagadhatja, hogy azon joggal éljenek, melylyel e háznak más bevett vallásfelekezetekhez tartozó polgárai szintén élnek. Végre a mi még Magyarország katolikusainak ezen jogát még inkább igazolja, az a múlt története; mert ha Ludvígh János t. barátom azt mondja, hogy keresi a kath. autonómiát, de azt nem találja sehol széles e világon, sem Rómában, sem máshol, még Amerikában sem: egyetérték vele; csak egyet sajnálók, hogy t. barátom messze körültekintvén, nem nézett valamivel közelebbre, mert ha közelebb nézett volna, feltalálta volna a kath. autonómiát, mely századokig Magyarországon egy részében, azaz Erdélyországban létezett; létezett akkor, midőn a kath. egyház Erdélyben uralkodó egyház nem volt, és azért szabadságának és jogainak támaszát éppen abban kereste, a miben azt a protestánsok Magyarországon feltalálták. Így tehát a katolikusok akkor, midőn egy autonóm szervezetnek alkotására összegyűltek, törvénytelenéget nem követtek el, és azáltal, hogy a választási szabályokat Ő Felsége elé, mint a legfőbb patronus elé terjesztették, szintén nem követtek el törvénytelenéget és hogy ezen szabályokban szintén semmi törvénytelenesség nem foglaltatik, az magában világos és úgy vagyok meggyőződve, hogy a vallás és közoktatási miniszter a hatb. autonómia kérdésében nem csak semmi különös állást nem foglalt el, hanem hogy t. barátom Vukovich Sebő, kinek alkotmányos érzelmeit ösmerem, igen különösnek fogta volna találni, ha akár a cultusminiszter, akár az összes miniszterium a katolikusok ily gyűlékezését megakadályozni akarta volna, vagy a szabályok helybenhagyására nézve a legkisebb akadályt gördített volna az útba. (Helyeslés jobbfelől.)

Ebből a dolgok természete szerint nem következik az, hogy bármiként alakuljon azon autonómia, bármit határozzon, az akár a kormányt, akár bárki mást följogosíthatna arra, hogy valamit, a mit a törvény meghatározott, megváltoztasson és így, hogy a kormány azon alapítványokat, me-

lyek rája törvény értelmében bizattak, előbb adja ki bárkinek, mielőtt erről új törvényt rendelkezik, mely neki azt meghagyja. (Helyeslés.)

Ennyit az első, azaz, az autonómia kérdéséről. A második kérdés azt illeti, a mit a vallás- és közoktatási miniszterium tett, a nélkül, hogy a törvényhozásnak helybenhagyását előre kikérte volna. (Halljuk!)

Itt is szükséges, hogy mindenekelőtt a tényállást constataljuk.

Tény az, hogy a vallás- és közokt. miniszterium a nevelés körében, a közép nevelés körében tetemes, nagy fontosságú rendeleteket tett, melyekre nézve a t. háznak és a törvényhozásnak beleegyezését előre kérte ki. Főlemlítette Komárom város igen érdemes képviselője a győri jogakadémiát, felemlítette az aradi lyceumot, felemlítette a tanárok fizetésének emelését, felemlítette a tanrendszert történt bizonyos módosításokat, végre egy pár dolgot még elfelejtett, melyeket azért hozok fel, nehogy halgatásomból később éppen egy alkotmányos következtetés vonassanak, mint például, hogy a magyar egyetem Pázmán Péter által tett alapítványnak nevezték; vagy abból, hogy a vallásalapítványt III. dik Ferdinand által történt alapítványnak nevezték és nem említém, hogy alapításához mások is járultak, nagy fontosságu következtetések vonattak. Megemlítem tehát azt is, a mit a t. képvis. úr elfelejtett. (Halljuk!) és ez az, hogy 6 négyosztályu gymnasium 6 osztályu gymnasiummá emeltetett, hogy Trsztinában új gymnasium állítottatott fel, hogy az ösztöndíjak száma 169-el megszorítottatott. A t. ház mindenre nézve, a mit bármely miniszter kezel, felvágósi-tásokat kívánhat és miután a miniszterium eljárásának jogosultsága ezen ügyekben kétségbe vonatott, kötelességemnek érzem az egyes pontokra nézve a ház előtt számot adni. (Halljuk!)

A mi először a győri jogakadémiát illeti, melyre nézve megvallom, igen nagyon bámulom, hogy Komárom városa t. képviselője annak viszonyait közelebből nem ismeri, erre nézve előadásom rövid lesz. A győri jogakadémia Dallos, Sennyei, Draskovits, Zichy püspökök s a győri káptalan által alapítottatott. A mint valamennyien tudjuk és kétségkívül Komárom városa t. képviselője figyelmét sem kerülte ki a győri akadémia 1840-ben megszüntetett és az ezután következett egész idő alatt bezárva maradt, dacára annak, hogy az egész vidék e jogakadémiának felállítását szorgalmazta, kívánta, sürgette.

A jogakadémiát megillető külön alapítványok a tanulmányi alaphoz csatoltattak. Miután miniszteriumomat átvettem, ugyanazon vidék, s különösen Győr városa azon kérelemmel járult Ő Felségéhez, hogy a jogakadémia, melyek alapítványai megvannak, ismét állítsák be; és én kötelességemnek tartottam ezen kérvényt támogatni Ő Felségénél, s kötelességemnek tartottam akkor, midőn az akadémia helyreállt az Ő Felsége által elhatározottat, az akadémianak helyreállításában eljárni (Helyeslés) és azon alapítványokat, melyek külön, speciális célra tétettek, azon célra, használni, mely célra ez alapítványok tétettek. (Helyeslés.) Ez eljárásom a győri akadémiára nézve. (Helyeslés jobb felől.) (Vége következik.)

Magyar országgyűlés.

A képviselőház ülése febr. 21-kén.

Elnök: Somssich Pál.

Jegyzők: Bujanovich Sándor, Mihályi Péter.

A kormány részéről jelen vannak: b. Eötvös

A mai művelt Anglia és Franciaország hajdani lakói, a brittek és gallusok, női hagyták hajukat; gyakran egészen befűdte az hátukat, és mellüket, olyan férfiakat, mint Caractacus ma, mint csodát bámulának meg. Midőn a rómaiak e népeket leigázták csúfosan lenyirták, hajukat, szakállukat. Lucian elősorolván azon népfajokat, melyeket J. Caesar fogságra hurczolt, említi a licurgusokat, „kik most meg vannak nyírva, holott addig diszhajzatot hordtak?” Azok a gallusok, kik szabadságukat visszanyerték, ismét megnövelték hajukat, s hogy megmutassák, mily nagy becsét tulajdonítanak a hosszú hajeknek, rabszolgáikat nyíratták meg. Ezért emlit Ausonius négy fi és négy leány gyermekét, kik „mind a nyolczan számára valának nyírva”, s ajándéknak adattak egy házasságú gazdag gallusnak, az ősi szokás szerint.

Midőn Pharamund, az V-ik század kezdetén, uralmát megerősíté és megveté a frank birodalom alapját, a gallusok szolgaságra jutottak; a hódító franciák rágalmatlanul lenyirtatták a legyőzöttek hajait. Ez idő óta egész Európában az előkelők és nemesek kiváltságolt előjoga vala a hosszú haj viselete. Nem csak a rabszolgáknak, de a szabad parasztok és polgároknak sem vala szabad a megnyirattatás elmulasztani; a szolganépet az V. VI és VII-ik században tömegesen szokták volt megnyirattatni az ur jószágain. Innen eredt ama szokás is, hogy az alsóbb osztályú, a magasabb rangú közből, kalapját leemelte: megmutatván nyírott fejét mintegy azt mondván, „Látod uram szolgád vagyok, nincs hajam.”

Ha valamelyik nemesre büntény bizonyult, azonnal megnyirattott. I. Chlotar francia király,

vös József, Lónyay Menyhért, Bedekovich Kálmán és Gorove István miniszterek.

A mult ülés jegyzőkönyvének észrevétel nélküli hitelesítése után elnök jelenti, hogy Szőcs Sándor vizaknai képviselő, képviselői állásáról lemondott. A ház az elnököt új választás eszközésére felhatalmazza.

Latinovics Vincze: A miniszterelnökhöz következő interpellációt intézi:

Az 1856 ki párisi szerződéssel a Duna folyama a kereskedelemre nézve szabadá tétélt, a nélkül, hogy azóta, bá a folyó 1870 ik évvel ezen szerződés éve a folyam rendezésére nézve lejár, látszólag legkevesebb is történt volna a Duna szabályozására. Miért is kérdeni vagyok bátor a t. miniszterelnök urat: 1. Őr. Tett-e s minő lépéseket a Duna folyam szabályozására, hogy az 1856 iki párisi szerződést garantizozott hatalmakkal egyetlülve eszközésbe vették.

2. or. Szándékozik-e a miniszterelnök ur az összes miniszterium elhatározásával egy törvényjavaslatot a ház asztalára letenni — melylyel a mult század utolsó felében Mária Terézia uralkodása alatt a Dunafolyam eliszapodásának gátlására kiadott udvari rendelet határozott törvény által joglag érvényre emeltessék — és a Duna malmoknak nemcsak szaporítása gátoltassék jövőre, hanem törvény által megállapított móddal gondoskodva legyen, hogy a már fennálló malmok mily modorral és eszközökkel leendő eltávolítása sikeressitessék. Beadja Latinovics Vincze ő-becsei képviselő.

Az illető miniszter ural közöltetni fog.

Irányi Dániel: Következő határozati javaslatot terjeszt elő:

A vallás- és közoktatásügyi miniszter oda utasítatik, hogy a néptanítók és népiszkolák segélyezésére megszavazott összeg hova fordításánál az országnak azon vidékeire legyen kiváló figyelemmel, a hol arra az iskolák hiánya vagy rossz karban léte miatt legnagyobb szükség van. Továbbá utasítatik, hogy az 1868. 44. t. cz. 17—18. §-ai értelmében, állítandó közép-iskolák szaporítása iránt még ezen ülészek alatt terjesszen elő javaslatot. Beadja Irányi Dániel, Kiss István, László Imre, Henszmann Imre, Csanády Sándor, Németh Albert, Csiky Sándor, Deáky Lajos, Kállay Ödön, Schwartz Gyula.

Harkányi Frigyes a szent-endrei választó kerületben megválasztott képviselő 30 nap fentartásával igazoltatik.

Hoffmann Pál: a következő határozati javaslatot terjeszti elő.

A kultusz- és közoktatási miniszterium 1870. évi költségvetésének általános tárgyalása bevégeztével határozza el a képvis. ház: miszerint a vallás- és közoktatásügyi miniszterium felügyelete és kezelése alatt álló különböző alapok és alapítványok jogi természetének megvizsgálása végett a képvis. ház legközelebb egy 12 tagu bizottságot választand, mely a teljesített vizsgálat eredményeiről a háznak okadatolt és véleményes jelentést fog tenni.

Ki fog nyomtatni és annak idején tárgyalatni. Németh Albert kérdésére az elnök azt válaszolja, hogy a k. bizottság érdekében a házon kívül tett rendelkezésekre semmi befolyása, tehát a felelősséget is e részben elutasítja magától.

Ezután hosszas vita folytán elhatározottat, hogy a ház, a mint eddig, úgy ezután is d. e. 10 órától d. u. 2 óráig tartja üléseit.

A képviselőház Rákóczy János és Miletics Svetozár kiadását elfogadja, Berzenozey Lászlót pedig megtagadja.

Napirenden van ezután a vallás- és közokta-

saját fiát Gondebrandot megnyirattat, mivel atyja ellen összeesküvést koholt, s hogy ez ítélet meggyalázó jellegét még inkább kiittessék, egyidejűleg egy rendeletet adott ki, hogy a ki valamely nemesi titokban vagy erőszakosan nyírta meg, a legsúlyosabb büntetést vonja magára.

Midőn az ó-góth kor vadsága némileg szelődött, s a kereszténység az emberi méltóság fogalmáról némileg felvilágosította a szellemeket, a plebejusok morogni kezdtek, a miatt, miért kell nekik lenyírt fűvel járni. Azon időben a papok és egyházi méltóságok legnagyobb része a nép fiaiból származott; a tudósok, tanítók és iskolamesterek szintén a „szolgák” közül kerültek ki; a törvénybírók, írnokok, tanácsnokok, titkoknok csaknem valamennyien „közönséges” vérből valók voltak. Azonban éppen e közönséges vérből képeztek a nemzet legértelmesebb részét s így reájuk nézve megalázó volt: nem birni hajzattal, míg a czimert és vértet hordó együgyűek is bár sem írni sem olvasni nem tudtak, hajjékel büszkélkedtek; nem tűrhették tehát a megkülönböztetést.

A haj kérdés Franciaországban nagy mérvű nyugtalanságokra adott alkalmat; mert 1201-ben az akkori párisi érsek, (neki magának sem volt igen nagy hajdise) az elégtelenség szövivőjévé lett; a tudós, jámbor érsek felvette a keztyűt elhatározza, hogy győznie kell. II. Fülöp volt ekkor a francia király. Nem volt ellensége a haladásnak s már is nagy elégtelenséget támasztott volt alattvalói közt azon rendeletével, hogy mindenik mosdják és fürdődjen gyakran. Terjedelmes fürdőházakat állítottat s felazólitá a népséget, látó-

tási miniszterium 1870. évi költségvetése feletti általános vita.

Szóltott legelőször Vukovich Sebő.

Beszéde kezdetén megjegyzéseket tesz a Pulszky Ferenc és Horváth Mihály által felemlítettkekre és felemlíti ezzel kapcsolatban, hogy Amerikában léteznek ugyan egyházak, de azok mind szabad akarattól létesült egyesületek, s hogy ez nem káros befolyás, bizonyítja azon tetteges állapot, hogy Amerikában az angol episcopatus úgy, mint a kath. egyház is legnagyobb virágzásnak örvend.

Szólok nem állítja, hogy Magyarországon is elérkezett már az idő arra nézve, hogy ily egyesületeken alapuló egyházak alakuljanak, de hiszi, majdan létesíteni fogja azt azon szabadelvű párt, mely arra egykoron hivatva lesz. A felsőbb iskolákra nézve a közoktatási miniszter ellenében Ghyczy K. nézeteit osztja.

Prileszky Tádé: Nem tartja meddőnek a discussiót, mert azon időben, midőn Európa egyik részében a vallás iránt tanokat szándékoznak kiadni, szükségesnek tartja, hogy Magyarországon is kijelentse, mit kíván a kath. vallás irányában elkövetni. Szólok fejtegeti ezután, hogy mit vár a létesítendő kath. autonómiától. Kívánja ezután a minisztertől, hogy az autonómiát mielőbb hívja egybe, de előbb tegye a ház asztalára a vallás szabadságról szóló törv. javaslatot, mert ezáltal több fontos kérdést vél eldöntetni. Végül észrevételeket tesz ezután Ghyczy K. beszédére. Szóltottak még többben, mire az ülésnek d. u. 2 órakor vége lön.

A képviselőház ülése febr. 22-én.

Elnök: Somssich Pál.

Jegyzők: Mihályi Péter, Széll Kálmán.

A kormány részéről jelen vannak: Gr. Andrássy Gyula, b. Eötvös József, Lónyay Menyhért, Gorove István, b. Bedekovich Kálmán miniszterek.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után több rendbeli kérvények nyújtatnak be; mire

Bütykán László a vallás- és közoktatási miniszterhez következő interpellációt intézi:

Van-e szándéka a házában lakó görög katolikusoknak is úgy mint a többi hitfelekezeteknek alkalmat nyújtani, hogy egyházi ügyeik elintézésére végeit egy provinciai congressusba egybegyűltesenek. Közöltetni fog a v. és közokt. miniszterrel.

Napirenden van a vallás- és közoktatási miniszterium 1870. évi költségvetése feletti általános vita.

Szamassa József: Beszédében legelőször is Ghyczy Kálmán azon észrevételeire tesz megjegyzéseket, melyeket az a köznevelésre és alapokra nézve tett. Vajjon Ghycynek azon apodiktus állítása, hogy a köznevelés állami igazság-e, nem akarja kutatni. Szerinte a serdülő nemzedék oktatása és nevelése egy nyitott tér, és ennél fogva helytelennek tartaná, ha a status az ifjakra színt-ny, mint a pénzre saját képt nyomná. Szólok a tökéletes versenyt tartja egyedül kivihetőnek az állami és felekezeti iskolák közt. Mocsáry ellenében kijelenti ezután, hogy oly időben, midőn mindenki a szabadságot hangoztatja, a katolikusok autonómiájával az egyház szintén csak szabadságát kívánja.

Rónay Jácint: T. ház! (Halljuk!) Egész őszinteséggel bevallom, hogy midőn felszólalok, csak az előttem álló, nem igen helyesíthető példákat követem, a mit mondani fogok, megvallom, nem tartozik szorosan a költségvetéshez; azért rövid leszek, s minden indoklás nélkül elmondom néhány engem közelebb érdeklő kérdésre nézetemet.

Az általános vitában felmerült vallási kérdé-

gassák azokat, mert ezek legjobban biztosítják a skorbut és hideglelés ellen, mely betegségek ekkor nagyban pusztítottak az alsóbb néposztály között. Fülöp Ágost a hajkérdést is figyelemre méltatta s kiadta a szabad hajviselet „magna chartáját” körülbelül azon időben, midőn királyi testvére, földetlen János Angliában egy kevésse rosszabb kedélyben írta alá a híres „nagy lapot” a Runnymede mezőn, mely charta Anglia politikai szabadságának alapkövét képezi maiglan. Ne higyük azonban, hogy a Franciaországot politikai szabadság dolgában megelőzték Anglia a hajviselet szabadságában mögötte maradt volna, az angol parasztok e jogot már II. Henrik idejében könnyen kivívták.

A hosszú haj viselésének megengedése nagyon felbőszíté a francia nemeseket; leginkább azt hozták fel ellene, hogy többé nem lehetett pár száz lépésnyire is megkülönböztetni a nemesi a szolgától. Azzal igyekeztek az érseken boszút állani, hogy a papi törvényszékek előtt bevádolták egyik theologiai művét és kivítték, hogy az elátkoztatott s hóhér keze által égettetett meg. Az érseki széket ugyan megtartá, de nem sokára meghalt, megtört szíve a sok üldözéstől s bizonynyal gyakran gondolt lesz arra: jobb lett volna nem nyulni honfitársai hajkérdésébe és hajába.

Ez időtől a XVI-ik századig, mit sem tudtak a kurta hajról: Fülöp Ágostól I. Ferenczig, ur és szolga tetszés szerint viselte hajzatát. Azonkor történeteszei és krónikásai sokat emlegetik a hajkenőtséket és olajokat, melyeket a gazdagok használtak; ugy látszik már akkor divott: arannyal porral hinteni be a hajzatot.

TÁRCZA.

Hosszu és rövid haj.

Szent Pál, a pogány apostol véleménye szerint „nem illik a férfinak hosszú haját viselni”, ezt mondja a korintusiakhoz intézett első levelében. Ellenben Hychius, ki 600 ban jeruzsálemi patriarcha vala, azt állítja, hogy a férfiaság tökéletességének külsőjele: a nagy szakáll és a vállat érő hajzat.

A ma nyírott hajjal járó perzsák, hajdan nagy haját növesztették. Dariusz íly csonkítlan hajjéket viselt, s valószínűleg legyőzője N. Sándor sem sokat alkalmatlankodott a nyíró műhelyekben. A régi perzsák gyász alkalmával szokták volt hajjaikat lenyírattatni, de ilyenkor lovak sűrénnyét is levágatták. Görögországban legelőbb Alcibiades és vig czimborái hozták divatba a „nőies” nek tartott hosszú hajzat viselését. Addiglan az atheneiek „kerékfejűek” voltak; valószínű, hogy az igazságos Aristides ugarföldet tartott fején és nem sokat bajlodott a fésűvel. Spartában, mint Plútarch írja, Lykurgus megparancsolta, hogy hosszú haját viseljenek, de e rendeletnek soha sem tettek eleget; sőt a spártaiak, mihelyt 16 ik évüket elérték, az ifjú atheneiek módjára, Diána vagy Mars oltárán égették el hajzatukat. Ennek oka tulajdonképp az volt, hogy mindazok a „barbarok”, kiket a görögök ismertek, hosszú fűrtöket viseltek s a görögök miben sem akartak hozzájuk hasonlítani.

sekre azt jegyzem meg, hogy ezen intézkedés véleményem szerint nem célszerű s nem is időszert. Nem azért, mintha sorakoznám azokhoz, kik vagy nem mernék, vagy nem akarnak haladni, — nem azért, mintha talán barátja volnék azon törekvésnek, melyet itt oly sokszor láttam, azon kétségbeesett szabadelvűségnek, mely beteg nemzetünknek egyszerre az egész szabadelvű gyógyasztárt be akarja adni. (Helyeslés a jobban. Halljuk!) Van nekem nemzetünknek életstílusai. Ilyennek ismerem én a megyék, a községek rendezését, és az igazságszolgáltatást; ezeket akarom én első helyen összehangba hozni a parlamentáris kormányformával, s a kor igényeivel, nemzetünk szükségleteivel,

Uraim! Nekem van bizalmam a haladásban, azért tudok várni. (Helyeslés.) Én meg vagyok győződve, hogy ha hazánkban van jövője, egyetlen szabadelvű, életrevaló intézmény sem fog elmaradni hazánkban, mert a haladás most már nem egyesek vívmánya, hanem hatalom, melyet a mivelttség idézett elő; oly hatalom, mely előtt meg kell hajolni mindeneknek, melynek útját nem állhatják egyesek, de még nemzetek sem. (Helyeslés.) Ezen általános észrevétel után három kérdésre fogom elmondani röviden nézeteimet. (Halljuk!)

Felhozták többen az egyházi vagyonok secularizációját. Itt jogi térről nem fogok menni, nincsen helyén és különben is tudom a történelemből, hogy e kérdés eldöntésénél a népek úgy mint a fejedelmek nem szokták azt kérdezni, quid juris? hanem quid consilii? történiék bármí, én meghajlok; engem tisztán vallási szempontból nem aggaszt semmi, mert vallásunk alapját azon isteni tanban keresem, mely előtt minden bűlesnek meg kell hajolni, és mely ezt hirdeti, hogy a törvénynek első és utolsó betűje a szeretet (Helyeslés.) Most legyen szabad megemlékeznem azo vadakról, melyeket némelyek itt komolyan jó kedvükben helyesnek tartottak a kath. papság ellen felhozni. Nem védem én a törvény- vagy hivatalsszégést, nem védem az erkölcselenséget sehol, nem is tartom elkerülhetőknek, mert a képv. urakkal együtt emberek vagyunk mindnyájan, hanem bátor vagyok kérdezni, vajjon méltányos e, igazságos e és még a kegyesen megengedett kivételek mellett is egy egész osztályra, mint pl. a falusi lelkészekre kimondani a kárhózatot, midőn ott a saját, a törvényszék, a hol formulázott vádakkal mindenkor mindenki felléphet? (Helyeslés a jobboldalon) Uraim! Azt hiszem, hogy ha valaki néptünk bármely osztálya ellen, kezdve a legszegényebb néposztállyal, fel a különböző vallásfelekezeti papságig, csak felét mondotta volna el annak, a mit itt hallottunk, úgy hiszem, hogy maguk a t. képviselő urak sem helyeselték volna.

En csak arra vagyok bátor a t. képviselő urakat kérni, és kérem őket a szabadelvűség nevében, ne csináljanak szabad hazában páriákat. (Élénk helyeslés jobb felől, zaj a balon.)

És itt eszméláncolatnál fogva áttérek az országos mystificációra a keletkező katolikus autonómia.

Azon képviselő ur, ki e szót először kimondá, a katolikus autonómiát keletkezése előtt már eltilt. Tessék néhány századdal visszafordítani a történelemből, azt fogja találni, hogy midőn a protestáns autonómia keletkezett, szintén voltak, kik úgy szóltak (Pulszky: Helyes.) De azt is foljgyezve fogja találni e történelemből, hogy minél erősebb volt a támadás, annál nagyobb volt az őszszetartás; hogy minél nagyobb volt a veszély, annál inkább szilárdult az autonómia. (Általános helyeslés.) Így történt azután, hogy a protestáns autonómia az elveiből önként folyó önkormányzat mellett századokon át mindig ott állott az önévélemre, és ennek, és csak ennek szilárdítására keresett menedéket a törvénynél. Távol van tőlem, hogy visszaóhajtánám ama nehéz időket. Mit én

A francia képtárak látogatóinak bizounyal feltűnt az, hogy az 1530 utáni nemesek fejei többnyire bőrig nyírtak; ennek következő volt az oka: Midőn I. Ferencz 1529 ben Fontainebleauban töltö a karácsony, az évváltozás alkalmából számos lakoma és más mulatság rendeztetett ott. Választatott egy ünnepi király s harczjátékot rendeztek a feldisított teremben várat emeltek, ezt rohammal vitték be s a választott ünnepi királyt letaszították trónjáról. Egy ily esztában, hol ártatlan fegyvereket használtak, történt, hogy egy szövetség hullott az álcázott király fejére, úgy, hogy eszméletlenül hullott össze. Nehéz sebet kapott, sokáig ágyba kelle a királynak maradnia, s midőn ismét megjelent udvara előtt, kurtá haj borítá fejét, míg szakálla nagyra növekedett. Az udvaroncok siettek őt utánózni, lenyírták hosszú hajukat. A többi osztályok is követék e példát s így lett a rövid haj és hosszú szakáll divatossá, mely Franciaországból Angliába és más országokba terjedt el és 100 évig fenntartá magát.

Milyen szerepet játszott a hosszú vagy rövid haj a politikai pártoknál Angliában, midőn I. Károly és a Parlament egy más ellen harcoltak, általánosan tudva van. Nem volt tréfa rövid hajjal, mint „kerékfejű” vitetni Ruprecht herczeg táborában; a ki pedig hosszú hajjal került Cronwell szemé elé, attól tarthatott, hogy nem a haj, hanem a fejnyíróhoz küldetik. A Restauráció ismét divatba jött a hosszú haj; de nem soká-

óhajtók, az, hogy legyen e hazában minden vallásfelekezei egyenjogú és szabad, — mit én óhajtok az, hogy néptünk mivelttsége és a lelkiismeret tisztelete oly fokra emelkedjék, hogy egykoron az országházában lehetetlen legyen a vallásról csak szólni is. (Helyeslés.)

E rövid észrevétel után szavazok a részletes tárgyalásra.

Szóltak még többen s miután, még: A pesti érték- és ártózsde és egyéb tőzsdei bíróságokra vonatkozó ö Felsége által szentesített törvény kihirdettetett, az ülésnek d. u. 2 órákor vége lön.

A képviselőház ülése febr. 23-án.

Elnök: Somssich Pál.

Jegyzők: Mihályi Péter, Majláth István.

A kormány részéről jelen vannak: b. Eötvös József, Lónyay Menyhért, Bedekovich Kálmán miniszterek.

A mult ülés jegyzőkönyvének észrevétel nélküli hitelesítése, s a kérvények szokásos benyújtása után, elnök felkéri a képviselőház szamvizsgáló bizottságát, hogy a számadások megvizsgálására mielőbb tartsák meg bizottsági üléseit.

Napirenden van ezután a vallás és közoktatási ministerium 1870. évi költségvetése feletti általános vita.

Horváth János: Beszédében leginkább a tanfelügyelőkre vonatkozólag tesz észrevételeket s kijelenti, hogy Ghyecz K. nézeteit pártolja.

Simonyi Ernő: Kívánja hogy az államnak a vallásra nézve semmi befolyása se legyen, de ez ellenében a nevelés kizárólagosan az állam befolyása alatt álljon. Pártolja Ghyecz K. hat. javaslatát.

Tisza Kálmán: Nem helyesli azt, hogy a nevelésügy a kormány kezében concentráltassék, mert meg akarja a magyar nemzet szellemét az egyoldalúságtól védeni. Kijelenti ezután, hogy Horváth hat. javaslata ellenében Ghyeczyt pártolja, és pedig azért, mivel az a kiküldetését céljának leginkább megfelel.

Popovics Zsigmond: Következő hat. javaslatot terjeszt a ház elé, mondja ki határozatilag a képviselőház, hogy a közoktatási ministerium utasítatik, miszerint az 1868. XLIV. t. czikk 17. §-ban foglalt azon intézkedésnek megfelelőleg, hogy az állami tanintézetekben minden honpolgár saját anyanyelvén is képezthetessék; hívjon egybe mielőbb az illető vidékek nemzetiiségeiből alakuló szakértői bizottság, melynek véleményét kivén arra nézve, hogy mely helyeken és mily tanintézetek lennének felállítandók a különböző nemzeti segítő honpolgárok érdekében, e tekintetben a szükséges intézkedéseket még ez év folyamán alatt tegye. A közoktatásnak ez irányban előmozdítása céljából a képviselőház készen nyilatkozik a jövő évi költségvetésig is a szükséges költségeket póthitel állt megajánlani.

Elnök: Ki fog nyomatni és a költségvetés 4-dik cziménél, hol az iskolákról lesz szó, tárgyalás alá fog vétetni.

Ezután szólt b. Eötvös. Remek beszédét felelőreben már mai lapunk hozza.

Ghyecz Kálmán hosszas előzmények után fejtegeti indítványának célját és azt a háznak elfogadás végett ajánlja.

Hoffman Pál felemlíti, hogy javaslata lényegében Ghyeczyével ugyanazt tartalmazza, azon eltéréssel, hogy az sok feleslegest nélkülöz. Kimutatja ezen eltéréseket, ajánlja ezután határozati javaslatát.

Szólt még Kautz Gyula előadó, mire a képviselőház a váltás és közoktatási ministerium 1870. évi költségvetését általánosságban elfogadja, mi által Schwarcz Gyula indítványa elesett.

Elvetetett ezután 124 szavazattal 115 ellenében a vallás- és közoktatásügyi ministerium fel-

ra helyet kelle adni a XIV Lajos által felkapott magas parókáknak. Lajosnak ugyanis kevés haja volt s ez is vöröses; ily hiányát a „nagy” király nem mutagothatta a közönséges halandók előtt, ezért találta fel fodrásza a hatalmas parókát. A divat elterjedt s a csunya hajék általános viselet lett, míg XV Lajos alatt divatba jött a felporzott paróka — és a czopf.

A „nagy forradalom” sok parókát s vele nem egy fűt is elmosott. A czopf volt a magas rangúak és közemberek viselete, még pedig hosszas ideig. I. Napoleon levágatta katonáinak s czopfját, bár békétlenkedtek miatta. Az angol tengereszek is zugódtak, midőn az admirális parancsára czopfjukat meg kelle válniok*) egy félszázaddal ez előtt. Kelet-Európában is ép oly fontos volt a hajviselet, mint nyugaton. A délszlávok közül a bosnyákok és dalmátok maig is lenyírják félig hajukat, a mi a török hódítás jelét mutatja fel.

Ki a már mindenki tetszése szerint viseli haját, csak az 1850 e s reactionarius korban kezdtek volt ismét nyírogatni a hosszú haját és szakállat.

(„Ung. Li.”)

*) A magyar gyalog ezredek és a huszáságr is sajnálkozva váltak volt meg az ő czopfjaiktól, bár néha, nagy parádé alkalmával lefeleltől sem mert a legény, csak hogy diszes tükkel jelenhessék meg a frontban.

Fordító

ügyelete és kezelése alatt álló különböző alapok és alapítványok megvizsgálása végett fenforgó azon hat. javaslat, melyet Ghyecz Kálmán terjesztett a ház elé, s ez ellenében elfogadtatott Hoffman Pál határozati javaslata.

Ülés vége d. u. 2 1/2 3 órákor.

Vidéki levelezés.

Brassó, febr. 22. 1870. T. szerk. úr! Midőn 1849 szeptember havában több bajtársakkal, egy zászlóalj gyalog és egy üteg ágyus orosz fedezet kíséretében Felső Tömösön át Oláhomba és onnan később Brassóba visszakísértettünk, nem reméltük, hogy még valaha egy dicső magyar kormányunk igénytelen közege birok lenni, valamint azt sem, hogy a szabadságharcban megbénult bajtársak menháza felépítésére alkalmam leend azon kedves polgártársakat, kik az oroszok kegyéből megmarasztott falat kenyereket brassói fogságunk alatt velünk megosztani kívánták, e szent célra felszólíthatom.

Fogadja tehát tisztelt szerkesztő úr e néhány krajezárt ép oly készséggel, mint azokét, kik a gondviseléstől anyagilag jobban megáldva, e szent és nemes célra nagyobb áldozatot bírnak hozni.

Az adakozó polgártársakban pedig a gondviselés tartsa fenn a magas kormány és haza iránti szeretetet továbbra is.

A honvédmeházra adakoztak: Pongrácz Ferencz 1 frt, Dobrosi István 20 kr, Boronkai Mihály 40 kr, Borsai József 20 kr, Bende János 30 kr, Gönczi Károly 1 frt, Prokászka József 1 frt, Benedek József 1 frt, Gergely Elek 30 kr, Foris Márton 50 kr, Mayr János 50 kr, Sóos Ferencz 40 kr, Bárti Mózes 50 kr, Székely György 20 kr, Mandi Mihály 30 kr, Giller Márton 50 kr, Kovács József 30 kr, Wadadi Rafael 20 kr, Bak István 50 kr, Nagy József 25 kr, Szele Márton 45 kr, ifj. Székely András 50 kr, összesen 10 frt 50 kr. Pongrácz Ferencz.

UJDONSÁGOK.

(—) A király és királyasszony egész márcz. 6-ig maradnak a fővárosban s akkor rövid időre ismét Bécsbe mennek. A királyné az egész tavaszt Budán, a nyárelőt pedig Gödöllőn fogja tölteni. Rudolf koronaherczeg, Gizella főherczegnő csak a kellemesebb nyári napok kezdetével randulnak ki a gödöllői nyári lakba.

(—) Ferdinánd volt császár a magyar király már hónapok óta beteg. Közlebről aggasztó fordulatot vett a kór, úgy hogy az orvosok is kezdik féltetni az ősz fejedelem életét.

— Fényes udvari bál volt Budán e hó 24. mely 8 órákor vette kezdetét s 12 óráig tartott. Többen jelen voltak a miniszterek közül, köztük gr. Beust, továbbá a hivatalnokok, katonai kitüntések, az idegen udvarok consulai számos főúr. Lehetett látni a katonai diszruhákban kívül magyart (mondhatni, a bál nagy része ebben volt, különösen a tánczosok teljesen atillában) olaszt, angolt, poroszt, törököt. Ö Felségén, valamint József és Lajos Viktor főherczegen magyar lovas tábornoki ruha volt. Ö felségeik 3/4 9 órákor léptek a terembe s fél 12 órákor távoztak. A bál éppen oly kedélyes, mint feszelen volt. 700 kocsi hajtott a királyi palota elé.

(—) A tegnap lefolyt utolsó színházi jelmez-bálról elmondhatjuk, hogy: finis coronat opus. A felemelt árak mellett is eléggé megtelt a terem, mely majdnem reggelig a szó szoros értelmében jókedv tanyája volt. Az ügyesen rendezett jelmez-diszmenet érdekes látvány volt, s egy a csint, mint a kiállítás tekintre szépen sikerült. Anyagi szempontból is, valószínűleg jó eredményt mutatunk ki annak idejében.

(—) Kolozsvárt a mult esztendőben mintegy 900—1000 ösnál iparos volt. 758 foglalkozott kézműiparral, kik közül 161 csizmadia és 58 cipész, tehát összesen: 219 egyén foglalkozott láb-beli készíttéssel, és így több mint egy negyede az összes kézműiparosoknak. Mégis e genreből külföldi gyarló gyártmányokat küldenek piacunkra, melyeknek általában nem akad vevője. Hanem ez a zaarolás sem tart sokáig, mert értelmeesebb iparosaink már komolyan dolgoznak a bőrár létrehozatalán.

(—) A tegnapelőtt megtartott zeneköri előadás szép eredménnyel folyt le. Mikor halljuk már a conservatorium- és zenekört egyesült erővel működni. Jó volna mielőbb bevégezni a megkezdett munkát, hogy még a jövőn leheessen hangversenyt rendezni.

(—) A mult szombatn pique-nique volt a vigadó teremben. Egész reggelig tartott.

* A valódi emberbarát. Mint a „Pest. Loyd” írja, dr. Oroszhegyi hátrahagyott iratai között megtaláljuk gróf Andrássy Gyulának egy, az utóbbi években kelt levelét, melyben inségben sínló földijének 100 frtot küldött, s egyuttal arról értesíté, hogy titkáranál minden hóban felvehet 50 frtot. A nemes gróf e lélekemelő tette mindedig titokban maradt. Gróf Andrássy Bécsben értesült dr. Oroszhegyi haláláról, azonnal táviratilag rendelkezett, hogy a temetésre szükségesek saját pénztárából fedeztessenek. — Tehát székely kéz is

tápolta leghathatósban a sokat szenvedett derék hazafi, s ez a kéz, mely a szenvedő honfitárs keserű könnyét enyhíteni igyekezett, nem volt másé, mint az elkárhozott deákpárti székely ministerelnöké. És ti nagy hangu, tisztavízű és széplőlen honoszlopok, hol kétek az éji homályban?!

* A honvédmeház javára, a kol. ker. honvéd-főparancsnokságtól átvett 10 frtot, egy a Brassóból Pongrácz Fer. ur által beküldött 10 frt 50 kr. o. é. a tegnapi postával a „Pesti Napló” t. szerkesztőségéhez küldötte be e lapok szerkesztőségé.

(o) „A Magy. Polg.” febr. 27-én későn este szétfordított 25-ik számában ezt olvastuk: „A zsinat atyáiba beléltűt a szent epidemia: eddiglen tíz fordult fel közülük, a tizenegyedik halálán van.” Azt bírlik, hogy a legifjabb szedő gyerek sem akarta elhinni, hogy az ily válogatott kitételek használása a szabadelvűség jele, ezért egyelőre vonakodott a zsinati atyák (a kath. egyház főpapjai), felfordulását kiszedni; hanem végre capacitáltak. Ez volt tehát oka a „M. P.” Hirharangjának elején jelzett késedelemnek. Hanem azért a „Magy. Polgár”-t setében bordták szét; bár a jelzett sorok megérdemlik vala, hogy fáklafőnyél hordoztassanak körül, hadd láthatták volna, az értelmes emberek pártkülönbség nélkül, mily könnyen feljut egy némely furcsalkodó journalistai finomság zenitjére, sarat árulgatván a szabadelvűség czége alatt.

* A gyulafehérvári péazverde 1869 ben több mint százezer frt tiszta hasznót hozott az államnak. 2.852,913 darabbal többet vertek 1869 ben mint 1868-ban. Vertek pedig: 270.435 db 4 ft 80 kros aranyat = 1.298,040 ft: 362,175 db. ezüst 1 frtot = 362,175 ft; 2.298.599 db. ezüst 20 krost = 459.719 ft 80 kr; 2.747.272 db ezüst 10 krost = 274.727 ft 20 kr. Összesen 5.678.471 db arany és ezüst pénzt, 2.394.662 ft o. értékben. Február hó végével elkezdik verni a 10 és 20 frankos aranyokat, melyek 4 és 8 ft o. é. birandanak; az előlapon a császár király képe lesz e körirattal: „Ferencz József I. K. Cs. és Magy. Horv. Szláv és Dal. O. Ap. királya; a hátsó lapon Magyarország czimere áll egyesülten a Horv. Slav. és Dalm. királyságok czimereivel a körirat „Magyar királyság,” a czimertől balra áll: 4 vagy 8 ft, jobbra: 10 vagy 20 frank; a czimer alatt az évszám. 1869 ben 6000 mássa arannyal kevesebbet váltottak be a magánosokról (1863 ban ezek 26000 mássát adtak be) úgy látszik sokat Bécsbe küldtek fel beváltani. 1870. jan. 1-től a pénzverdenél bankoval is beváltják az aranyot és ezüstöt, reá adván az agiót a napi árfolyam szerint, így remélhető, hogy többet szolgáltatnak be a magánosok.

(—) Gr. Andrássy Gyuláné gyöngékedő állapotba nem fordulván jobbra, a mult hó 26-án a miniszterelnöknel megtartatni szándékolt estély egy időre elmarad.

(—) A közös hadügyminiszterium tengerészeti osztálya a cs. kir. dunai szolgálatra a Monitor mintájára két hadigőzöst készített kettős csavarral, 80 lőerőre.

(—) Vidám társaság ült össze M. Sz....ben a város legkedélyesebb házigaždájának névnapját megünnepelni. Mindenkinek jó kedve volt, s a jelenlevő derék oskolamester sem képezett kivételt, kinek azonban hamar megártott a bor gőze, mert az asztal alá került. Nehányan egy mellékszobába vitték őt, s hogy tréfát üzzenek vele, beterítették fehére lepedővel, gyertyákkal s feszülettel rakták körül, mint halottat, azután folytatták a mulatságot. Midőn a társaság oszlani kezdte, kültötték az oskolamestert, de ő nem mozdult. Orvost hívtak, s mire kitűnt, hogy az oskolamester valósággal meghalt. Szélhűdés érte, meglehet, a rémület miatt mint fölébredt.

(—) A budai tébolydand is tanyát ütött Terpsichore. A mult hó 26-án ott is tánczigalmat rendeztek „A farsang a bohóké,” mondja egy régi író, miért ne részestülhetnének abban a bolondok is?

(—) Turgenev Iván, ki jelenleg Bécsben van, hír szerint Pestet is meglátogatja. Sokan nagy érdekltséggel várják a világhírű beszélyírót a magyar fővárosban.

— Nyilvános elismerés. Azon indokból, hogy a Victoria biztosító társaságnál biztosított s e hó 14-en földig égett épületem teljes biztosított értéké már három nap alatt kifizetés végett minden hiány nélkül utalványoztatott, kötelességemnek tartom nyilvános elismerésem tenni közzé s a társaság mindenek felett gyors és becsületes eljárását kiemelni. Székely Udvarhely 1870 február hó 21-én. Huszár József m. p.

(—) Münchenben, Alsó-Austriában, tizenkét korcsolyázó gyermek a vízbe fult. Hármát még holtan se tudták a vízben megtalálni.

(—) Ipartalálmányra szabalmat 1867-ben 8, 1868-ban 65 és 1869-ben 82 egyén kapott Magyarországon.

(—) A párisi „Illustration” a jövő hóban kiadja Prielle Cornelia kitűnő művész nő asszony arezképét és életleírását.

(—) Nagy-Körösnön a nöegylet egyik legutóbbi ülésén érvül hozták fel azt, hogy a nők erőnyesebbek lennének, ha a férfiak annak idején

megnövelésének. Az eszme élénk viszhangra talált, s egy másik nő rögtön indítványozta is, hogy a férfiak nőtlenségi adót fizessenek, még pedig progresszív az évek számának növekedése szerint.

— A fogyasztó egyesület pénzügyeinek (márkok) Kolozsvárt történő megkezdését elintézték f. hó 13-án d. u. 3 órakor a közési teremben közgyűlést fog tartani, a melyben működésének megkezdése napjának meghatározásán kívül alelnöket és egy kitért helyet egy választmányi tagot választand. Sztyg.

(—) Szilágy-Somlyón az ottani nagy szeszgyárban egy kazán szétpattant és hat embert azonnal megölt, kettőt pedig halálosan megsebesített. Az explosio vtgázatlanságból történt.

(—) Rnhinstein jeles művész és zeneszerző a múlt hó 26-án adott hangversenyt Pesten. A fővárosi lapok teljes elismeréssel szólnak róla, kit, mint zongora-virtuozt mindjárt Liszt után következőknek ítélik.

(—) A Madách Imre örökbecsű „Ember tragédiája” harmadik kiadásban is megjelent.

KÜLFÖLD.

Páris, febr. 23. A „Gaulois” megegyezik azon hirt, hogy a spanyol kormány — Montpensier hg. királyllyá kiküldtve véget — államcsíny szándékának elkövetni.

Madridban f. hó 21-én több ezer munkás részéről békés manifestatio történt, — kik a földművelési minisztertől munkát kívántak. — Másnap újlag meeting-nek kelle tartatnia.

A cortes-gyűlés 21-iki ülésében Canovas egy kérvényt terjesztett elő, 9000 cubai és spanyoltól, — melyben a Portorico alkotmánya fölötti vitának elnapolása kéri. — Élénk vita után, 3 napi elnapolás mondott ki.

Madridban Montpensier hercegtől egy levél tétetett közzé, melyben az köszönetét fejezi ki az ausztriai választóknak; — s kijelenti, hogy Spanyolország jelenleg hagyományánál, adoptionál s vonzalomnál fogva az ő egyedül hazája.

Berlin, febr. 23. A nemzeti szabadelvűek következő határozati javaslatot szándékoznak beadni: A szövetséggyűlés elismeréssel veszi a badeni nép-

és kormány nemzeti törekvéseit, és ezúlv az éjszakenmet szövetséghez való haladéktalan csatlakozást tekint.

Belgrád, febr. 22. A „Vidow-ban” azt mondja, hogy Szerbia azon helyzetben érzi magát, hogy támaszul szolgáljon Törökországban a testvéreknek, s ezentul befolyást fog gyakorolni a Balkán félsziget eseményeire.

Mint Washingtonból 21-ről távirják, a képviselőház egy határozatot fogadott el, mely a papirpénzforgalomnak legalább 50 millió dollárral való szaporítását, az üzleti érdekek miatt, megkívánatónak nyilvánítja, — s egy bizottmányt bízott meg egy erre vonatkozó bill előkészítésével.

A Mexicóban kitört fölkelés veszélyes jelleműnek látszik. Ugyanis a legújabb éjszak amerikai tudósítások onnan azt jelentik, hogy Juarez elnök csapatai, Escobedo tábornok parancsnoksága alatt, f. hó 7-én visszavonulásban voltak Puanajuato felé, — mivel a fölkélek folyvást nevelő számmal nyomultak elő ellentük.

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

Nyilttér.*

Miskolczi fényképész Szinay György nevében, kinek megbízásából a „Magyar szabadság” hósei 1848—49-ből című fényképeszeti műlapot részben jótékony célra árulom, tiltakozom a „M. Polgár” idei febr. 23-ki 23. számában foglalt azon vádja ellen, mintha én a „közönséget holmi gyarló képekkel ámitva, jogtalanul zsebelném.” A nevezett képek a lehető legjobban elkerült díszes példányok, s azokat én a m. kir. belügyministerium Budán 1868. oct. 10-én 2533. sz. alatt kiadott engedély folytán árulom, a bevétel 10%-ját az országos honvédelmi gyarapítására lelkiismeretesen beszedve, miről az illető hatóságok nyugtával magamat minden perczben igazolhatom.

Kolozsvárt, febr. 27. 1870.

Kiss Ignác,
fényképész.

* Az e rovatban megjelenő cikkekért csak a sajtóhatósággal szemben vállal felelősséget a Szerk.

1161
51 sz.

(94)

(2—3)

Pályázat.

A Zsilvölgyi m. k. közszolgálati hivatalnál, Hunyad megyében, egy újonnan rendszerezett ideiglenes orvosi állomás betöltendő, mely a kinevezéséről 500 ft évi fizetés, e mellett a társasági részéről évi 200 ft, és a Brassai bánya és kohógyártás részéről 360 ft évi járuléka — összesen 1060 ft évi járandóság van egybekötve. Az utóbbi járuléka a Brassai egyetemen teendő szolgálatra nézve kölcsönös 6 havi felmondhatási időszak van kikötve.

Folyamodványok ezen állomásra kell bizonyítványokkal felszerelve, és minősítvényi és szolgálati táblázat kíséretében, melyben a pályázóknak életkoruk, közszolgálatban töltött idejük, jártasságuk a magyar, német és román nyelvben, továbbá elméleti és gyakorlati orvosi ismereteik kimutatandók, illetve előjárásuk utján folyó évi március hó 31-ig alólrt igazgatóságához felterjesztendők.

A pályázók között orvos - sebész tudorok és szülészek a kijelölésnél előnyben fognak részesülni.

A m. k. bányaigazgatóságtól.
Kolozsvárt, 1870 február hó 16-án

NEM HIVATALOS.

(101)

(1—1)

A marosvásárhelyi takarékpénztár,

folyó évi március 1-jétől kezdve, kifizetendő váltókölcsönei után, a leszámítolási kamatot és illetéket, együtt: **évi kilencszázalékra leszámítja**, a miről a t. cz. közönség tisztelettel értesítettik.

Egyszersmind közhírre tétetik, hogy ugyanezen takarékpénztár, még tárczájában levő saját részvényeit kibocsátja.

A 100 ft névértékű minden részvényre 50% az az ötvenforint o. é és 1 ft. kiállítási-díj fizetendő be az aláírásakor azonnal és egy somában. Aláírások (mgrendelések) elfogadtnak szóval, vagy az illető részvényértékkel terhelt bérmentes levél útján — az intézetnél — sárosutca gróf Halter-ház — a délelőtti órákban.

Az igazgató választmány.

(45) — 1/3 1870. —

(3—*)

Valódi MOLL SEIDLITZ-PORA
mely a párisi műkiállításán arany-érmét nyert.

Középponti raktára a „Golyához” címzett gyógyszer-tár Bécshen, és egyedül az alább megnevezett raktárakban kapható.

Figyelmeztetés. Miután tapasztaltam, hogy az ugynevezett Seidlitz-por használati utmutatásokkal árutatnak, melyek szóról szóra az enyim szerint utánozva, a közönség csalódására, még saját név-aláírásomat is viselik, s így módon azok külsőjokról ítélve saját gyártmányaimmal könnyen felcserélhetők levén, bátor vagyok azért ezen hamisítások ellenébe óvással mindenkit azon megfigyészéssel figyelmeztetni, miszerint az ilyen műszereknek megkülönböztetése végett, „az általam készített Seidlitz-por minden katulyájá és minden egyes adag papir-burkolata hivatalos őrizmény alatti saját véd-íparjeggyemmel van ellátva.”

Ára egy bépecsételt eredeti skatulyának 1 forint oszt. ért.

Használati utasítással minden nyelven.

E porok számtalan, rendkívül esetben bizonyult gyógyhatásuknál fogva minden eddig ismert házi gyógyszerek közt bizonyára a legelső helyre méltatandók. A császari nagy birodalom minden részéből hozzánk beküldött több ezernyi hálaírat részletes bizonyítványul szolgál, hogy azok rögzött dugulás, emésztetlenség és gyomorégés, továbbá görcsök, vesebetegség, idegbaj, szívdobogás, ideges főfájás, vértörölés, köztüvés, tagfájdalom, s végül hysteria, hypochondria, tartós hányási inger stb. esetében a legjobb eredménnyel használtattak, s a legártalmasabb gyógyeredményt vivtak ki. Ezen, már nagy csomaggá nőti levelezés számtalan bizonyítványait tartalmazza azon szenvedőknek, a kik gyakran, miután az allopathiai és vizgyógymódot használtak, ezen egyszerű házi szerhez folyamodtak és egészségüket egyszerű és állandóan visszanyerték. Ezen elismerési iratokban a nép majd minden osztálya u. m. tanítók, kereskedők, kézművesek, művészek, mezői gazdák, tanárok, hivatalnokok, katonák, sőt gyógyszerészek és orvosok is, valamint több oly mindkét neműből való egyének képviselvek, a kiknél azelőtt a leghíresebb gyógyforrások a legkisebb könnyebbülést se idézték elő és a kik csupán a valódi Seidlitz-Porok rendszeres használata által lettek tökéletesen egészségesek.

Valódi minőségben kapható **osupán csak**
Kolozsvárt: **BINDER K.** (ezelőtt Ritter) gyógytárban b.-monostor-utca a városi Redoute során; továbbá **Wolff J.**, dr. **Hintz György** és **Engel J.** gyógytárában.

Beszterczen: Szongot György.
Brassóban: Jekelius F.
M.-Vásárhelyt: Jeney Károly és Bucher M.
Nagy-Károlyban: Schöberl.
Nagy-Szebenben: Müller gyógyész.

N.-Váradon: Jánky Antal.
Szegesvárt: Teutsch J. B.
Szászsebesen: Binder F. gyógyész.
Szerdahelyt: Schimert F. gyógyész.
Zilahon: Harmath S. F.

A fennebbi cégeknek létezik még ezeken kívül a

norvégiai „Bergen” városból való valódi DORSCH-MÁJHALZSIROLAJ raktára is.

Ára egy nagyobb üvegnek 1 ft. 80 kr. egy kisebbnek 1 ft. o. é. Az üvegek el vannak látva védmárkával és kimerítő utasítással. Ez az egyetlen faj, mely minden töltés előtt vegytanilag megvizsgáltatik és czinkupakkal elzárt üvegekben küldetik el. — Ezen legtisztább és leghatályosabb májhalzsir faj a dorschhalnak leggondosabb egybegyűjtése és kiválogatása által van megnyerve, és egyáltalában semmi vegytani kezelés alá nem vonatott, hanem a **bepecsételt**

üvegekben levő folyadék egészen épen és azon állapotban van, miként az közvetlenül a természet által nyújtott. — E valódi Dorsch-májhalzsirrolaj Európának minden orvosi tekintélye által mint legjelesbb gyógyszer a mell- és tüdőbajokban, scrophulus és rachitis, köztüvény és csúsz, idült törkötés, szemgyulladás, ideg- és több más bajokban legsikeresebben alkalmaztatik.

MOLL A. gyógyyszerész Bécshen, „zum Storch”, Tuchlauben.

Megjelent éppen most s már kapható.

(99) (1—6)

Gr. Széchenyi István
világhírű

„BLICK”-jének
magyar fordítása.
Közl: K. Papp Miklós.
I. füzet (112 lap.)
Ára: 50 kr.

Pesten Mach és Stein könyvkereskedésében.

(95) (2—20)

Isten áldása Kohn-nál Bécshen!!
Váltóiroda, tőzsde- és sorsjáték-iroda.
Vásárlása- és eladása mindenféle állam- és fizetpapírnak, arany- és ezüstpénznek, tőkeelhelyezések ajánlása, szelvények beváltása és felvilágosítások.

Sorsjáték-iroda. Sorsjegyek és ígervények minden húzásra. 20-ad részletjegyek 1864-diki államsorsjegyekre 8 ft., hitelsorsjegyekre 10 ft. — egy íly részletjegy megvásárlása által a tulajdonos azonnal jászlik egy húszad részére a részletjegyben pontosan körülírt és nálunk letéteményezett sorsjegyeknek, és e sorsjegy egy húszad részéig az 3 tulajdona. Íly részletjegyeket a napi árfolyam szerént mindig visszavesszünk.

Sorsjegyek részletfizetésre. 1864 ki ígervények 3 ft.
Tőzsde-üzletnek, mintegy 500 ft. letétemény lefizetése mellett minden egyes tőzsde zárásra, az az 5000 ft. pontosan és szigorún, alkuszok közbejárása nélkül, egyenesen általunk eszközölhetnek. Meghosszabítások a legolcsóbban. A nyereség azonnal és minden levonás nélkül kifizetetik. Programm ingyen. Írás- és szóbeli megkeresésre felvilágosítás.

Kohn József és Társa,
Pénzváltó, Bécs, Stadt, Schottengasse N. 6.

Nyavalyatörésben (Fallsucht) szenvedőket
levél általi uton gyógyit a nehézkor valódi orvosa **Dr. Killisch O. Berlinben,** Mittelstrasse N. 6. Eddigél 100-nál több nyavalyatörést gyógyított meg.
(97) 1/3 (2—156)

Kolozsvártt **Stein J.** Pesten **Mach és Stein** könyvkereskedésében kapható:

A szolgabírák és esküdtek kézi-könyve,
utmutató minden a szolgabírák és esküdtek által eszközöndő törvénykezési s közigazgatási eljárásokban, iromány-példákkal a legújabb törvények, s az új polgári perrendtartás alapján, átdolgozta **KASSAY ADOLF.**
Ára 2 ft 40 kr.

Kereskedők és iparosok

levelezéséhez czélszerű levélborítékok:
Kék és fahérpapírból 100 csak 30 kr.
Sárga 100 csak 25 kr.

A „Magyar Polgár” nagy naptára
1870-dik évre.
Szerkesztette **K. PAPP MIKLÓS.**

Teljes tiszti címzár s a Királyhágon inneni vásárok pontos jegyzékével.
Ara 1 ft o ért. Postán küldve 1 ft. 5 kr., mely vagy készpénzben beküldendő, vagy posta utánvétel útján megrendelendő.

Erdélyi képes nagyobb naptár
1-ső ÉVFOLYAM.
A vásárok pontos jegyzékével ellátva.
Ára 40 kr. o. ért.

Erdélyi képes kis naptár
XI-dik ÉVFOLYAM.
A Királyhágon inneni vásárok betűrendes és hónapokénti kiigazított jegyzékével. Ára 26 kr. o. ért.

Gazdasági zseb-naptár
1870-re.
Szerkesztő **KODOLÁNYI ANTAL.** Ára 1 ft 80 kr.

(102)

(1—1)

Ns. Tordamegyébe Mező-nagy-csányi határon, egy 500 holdból álló tégasított birtok, mi áll: szántó, kaszáló, és legelőből, 1870. Szentgyörgy nrptól, hat egy másuttan következő évekre hasznouberbe kiadó. Bővebben értekeződni akár levél által postán, akár személyesen a tulajdonossal: **Aranyosvárfalván,** utolsó posta Torda.
B. Jósika Pállal.

(100)

(1—3)

Egy szakértő vendégölös keresetetik, a ki M.-Vásárhelytől a mindég jóhírben álló **Lénárt Károly** vendégölőjébe, a hol színház, nyári mulató kert és bálók is adatnak, a konyhát a mellette lévő lakszobával és ebédlő szobákkal minden bér fizetés nélkül a jövő Szentgyörgy napjától kezdve át vegye. Bővebb értekezést szerezhetni levél, vagy személyes találkozás által
Lénárt Károly-nál.

1/3

2—3

88

Fejérpléh és dárdanyozott fedélpléh

az

Unio, bécsi

cs. kir. szab. vas- és plégyár-társulat

újjan felállított raktára,

gyárak Johann Adolf Hütteben és Wöllersdorfban, — Pesten

félső Dunasor 1 sz. a. van, s ajánlja fejérpléh és dárda-

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.

nyozott fedélpléh raktárát.